

*Безкровний А.В.,
аспірант кафедри теорії та
історії держави і права,
ВНЗ «Університет економіки
та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: bezkrovnyiav@krok.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4453-970X>*

РОЛЬ ПАРЛАМЕНТУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Захист цивільного населення є надзвичайно важливим аспектом ведення будь-яких воєнних (бойових) дій, оскільки являє собою не тільки моральний, але й стратегічний обов'язок у збройних конфліктах, коли противник використовує тактику нападу на мирне населення. Разом з тим, згідно відомостей ООН, в Україні за два роки повномасштабного вторгнення російської федерації понад 30 тисяч мирних громадян стали жертвами російської агресії, з них понад 10 тисяч загинуло і майже 20 тисяч поранено [3]. Багато з тих, хто загинув або постраждав, стали жертвами жорстоких тортур та сексуального насильства, які були завдані російськими окупантами, й не мають жодного виправдання та є злочинами проти людства. Російські окупанти не тільки знищують будинки та міста, але й перетворюють їх на цілі для своїх масованих артилерійських, бомбових, дронівих та ракетних ударів. Це призводить до загибелі невинних мирних мешканців, а також й до знищення об'єктів соціальної інфраструктури, які є життєво важливими для українського народу. За цих обставин для України захист цивільних загалом і цивільно-військове співробітництво, зокрема, є особливо актуальними питаннями, що обумовлює необхідність у забезпеченні належної нормативно-правової бази для їхнього регулювання.

Цивільно-військове співробітництво – це діяльність збройних сил та інших легалізованих військових формувань, що спрямована на взаємодію з цивільним середовищем з використанням військових і невійськових сил та засобів для створення сприятливих умов для виконання конкретних завдань.

Роки збройного протистояння на сході України довели, що реалізація наявного військового потенціалу сил оборони України неможлива без високого рівня національної стійкості, а саме: здатності держави та суспільства функціонувати в умовах правового режиму воєнного стану як одного цілого механізму та підтвердити необхідність існування у Збройних Силах України

підрозділів цивільно-військового співробітництва.

З цією метою Верховною Радою України прийнято чимало нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення окремих аспектів реалізації цивільно-військового співробітництва, серед них Закони України «Про національну безпеку України», «Про оборону України», «Про Збройні Сили України», «Про основи національного спротиву», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про правовий режим воєнного стану» тощо.

Крім того, на розгляді в Парламенті неодноразово перебували й профільні законопроекти, які мали за мету здійснити безпосереднє нормативно-правове регулювання. Зокрема, Проектом Закону про внесення змін до законів України «Про Збройні Сили України» та «Про оборону України» (щодо здійснення Збройними Силами України цивільно-військового співробітництва) від 23.06.2015 № 2153а пропонувалось передбачити для Збройних Сил України цивільно-військове співробітництво як функцію, яка полягатиме у діяльності військових формувань та правоохоронних органів щодо надання допомоги цивільному населенню у вирішенні проблемних питань життєдіяльності [2].

Не зважаючи на прагнення законодавців повноцінно закріпити цивільно-військове співробітництво, ці спроби не увінчалися успіхом. В свою чергу, широкомасштабна збройна агресія російської федерації проти України засвідчила, що наявні нормативні засади, у поєднанні із неналежною системою комунікації та інформування населення про діяльність Збройних Сил України, агресивною антиукраїнською пропагандою суттєво зменшують рівень цивільно-військового співробітництва. Наведене не лише створює передумови для появи недовіри до українських збройних формувань, що особливо є гострим і небезпечним в районах активного ведення бойових дій, в яких цивільне населення не допомагає українським військовим, а навпаки, надає певні переваги збройним силам окупантів. Крім того, відсутність налагодженої системи цивільно-військового співробітництва негативно впливає на потреби українських військових щодо збереження життя і здоров'я поранених в умовах бойових дій.

З огляду на потребу визначення засад здійснення цивільно-військового співробітництва, а також проголошений Україною стратегічний курс на набуття членства в ЄС та НАТО, на сьогодні в Парламенті перебуває на розгляді Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері національної безпеки і оборони щодо надання допомоги на догоспітальному етапі та здійснення цивільно-військового співробітництва». Останнім пропонується закріпити у вітчизняному законодавстві терміни «тактична догоспітальна допомога» та «військово-цивільне співробітництво», а також надати повноваження Мініборони України щодо затвердження обсягів надання тактичної догоспітальної допомоги, а також переліків, мінімальних

вимог та/або стандартів якості медичних виробів та допоміжних засобів до них, що застосовуються силами безпеки і силами оборони для надання тактичної догоспітальної допомоги в ході ведення бойових дій та підготовки сил безпеки та сил оборони до застосування за призначенням, на основі відповідних вимог, стандартів якості, рекомендацій або інших відповідних документів [3].

На відміну від інших законопроектів, що намагались врегулювати досліджувані суспільні відносини, законопроект від 22.07.2024 №11423 в жовтні 2024 року взято Парламентом за основу та доручено спеціалізованому комітету Верховної Ради України підготувати вказаний законопроект для другого читання з урахуванням всіх поправок і пропозицій від суб'єктів права законодавчої ініціативи.

Загалом видається, що прийняття цього законопроекту дозволить збільшити бойовий потенціал Збройних Сил України шляхом створення механізму ефективної взаємодії з цивільним середовищем (органами влади та місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, міжнародними організаціями, цивільним населенням) під час виконання завдань за призначенням, та найважливіше – сприятиме порятунку життя українських воїнів та цивільних громадян.

Отже, цивільно-військове співробітництво є важливим елементом у забезпеченні миру та стабільності у світі, яке дозволяє об'єднувати зусилля цивільних та військових структур для досягнення спільної мети – забезпечення безпеки та захисту населення. Парламент відіграє ключову роль у його забезпеченні шляхом законотворчої роботи й подальшого прийняття нормативно-правових актів, які регламентують окремі аспекти цивільно-військового співробітництва. Разом з тим вважаємо за доцільне наголосити, що Верховна Рада України має й надалі активно продовжувати розвивати та підтримувати цивільно-військове співробітництво на законодавчому рівні, в тому числі й шляхом прийняття профільного нормативно-правового акту.

Список використаних джерел:

- 1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері національної безпеки і оборони щодо надання допомоги на догоспітальному етапі та здійснення цивільно-військового співробітництва» від 22.07.2024 №11423. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44558>*
- 2. Проект Закону про внесення змін до законів України «Про Збройні Сили України» та «Про оборону України» (щодо здійснення Збройними Силами України цивільно-військового співробітництва) від 23.06.2015 № 2153а. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55702*
- 3. Реальні цифри набагато вищі: втрати серед цивільного населення України за даними ООН. URL: <http://surl.li/hsvawy>*

